

Моніторинг лісового законодавства України та ЄС

Період: січень – червень 2025 року

Серія "Моніторинг лісового законодавства України та ЄС" містить короткий огляд законів та законопроектів Верховної Ради України, прийнятих постанов Кабінету Міністрів України, наказів Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України, Державного агентства лісових ресурсів України, що набрали чинності, та є важливими для сталого розвитку лісового господарства.

Далі в цій серії представлено огляд останніх нормативних актів ЄС, що стосуються лісового господарства та лісокористування, які мають відношення до України.

Інформація та оцінки, наведені в цьому документі, не повинні розглядатися як юридична консультація. Проект SFI не гарантує точності наведених тверджень. Надана інформація не обов'язково збігається з позицією SFI.

Моніторинг лісового законодавства України

Введені в дію нормативні акти:

Постанова Кабінету Міністрів України від 07.01.2025 № 5 «Про затвердження Порядку обміну інформацією між Державним агентством лісових ресурсів, Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку, Державною податковою службою і Державною митною службою щодо операцій з лісоматеріалами та виробами з деревини».

Постановою запроваджено механізм електронного обміну інформацією щодо купівлі-продажу та переробки деревини, операцій з деревиною та виробами з неї, експорту та імпорту лісоматеріалів і окремих виробів.

Цей Порядок створює умови для більшої цифровізації та модернізації системи управління лісовими ресурсами України, що сприятиме запобіганню незаконним вирубкам та торгівлі деревиною.

Постанова Кабінету Міністрів України від 23.05.2025 № 605 «Про внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України від 8 жовтня 2014 р. № 521 і від 7 лютого 2023 р. № 112».

Даною Постановою внесено зміни до Положення про Державне агентство лісових ресурсів України і Порядку здійснення лісовпорядкування, а саме:

- Держлісагентству надано додаткові повноваження, зокрема щодо проведення огляду лісових ділянок для надання погодження на виділення їх у довгострокове тимчасове користування та перед видачею лісорубного квитка з метою встановлення відповідності даних, зазначених у документах, поданих лісокористувачем;

- оновлено термінологію у Порядку здійснення лісовпорядкування;
- визначено порядок врахування організаційних змін при здійсненні лісовпорядкування.

Зміни сприятимуть зменшенню ризиків порушення законодавства під час користування лісами та сприятимуть ефективній реалізації Державної стратегії управління лісами до 2035 року, підвищуючи прозорість і якість управлінських рішень.

Постанова Кабінету Міністрів України від 30.05.2025 № 625 «Про реалізацію експериментального проекту щодо видачі деяких дозвільних документів у сфері лісового господарства в електронній формі».

У рамках реалізації експериментального проекту з 01.06.2025 по 01.06.2027 лісорубний квиток та сертифікат про походження лісоматеріалів і виготовлених з них пиломатеріалів, видаватимуться в електронній формі через Єдину екологічну платформу «Еко-Система».

Постановою продовжено експериментальний проект започаткований у 2023 році.

Електронна форма дозвільних документів забезпечить:

- спрощення процесу їх отримання;
- зменшення адміністративного навантаження на користувачів та органи державної влади;
- прозорість і контроль за використанням лісових ресурсів.

Координацію проекту здійснює Міндовкілля. У реалізації беруть участь Держлісагентство, Мінцифра, постійні лісокористувачі та власники лісів.

Постанова Кабінету Міністрів України від 18.06.2025 № 721 «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів

України з питань спеціального використання лісових ресурсів».

Постанова впроваджує низку правил щодо спеціального використання лісових ресурсів та спрощує дозвільні процедури у сфері лісового господарства.

Зокрема, постановою:

- запроваджено поняття «рубки для науково-дослідних цілей»;
- визначено вимоги до підготовчих робіт перед проведенням рубок;
- запроваджено стандарти облаштування трельовальних волоків;
- для проведення рубок, які не запроєктовані у матеріалах лісовпорядкування, обов'язковими залишаються комісійні обстеження, про які постійні лісокористувачі мають зазделегідь повідомляти на своїх офіційних сайтах.

Розпорядження Кабінету Міністрів України від 21.05.2025 № 489-р «Про схвалення Стратегії розвитку галузі мисливського господарства України на період до 2035 року та затвердження плану заходів з її реалізації у 2025-2027 роках».

Стратегія передбачає цілі та завдання, спрямовані на вирішення екологічних, економічних, соціально-культурних та інших актуальних питань у галузі мисливського господарства.

Очікувані результати реалізації плану заходів:

- приведення національного законодавства у відповідність з європейськими нормами;
- посилення охорони мисливських тварин, середовища їх перебування;
- створення мережі вольєрних господарств та центрів;
- цифровізація мисливського господарства;

- посилення державного контролю у сфері ведення мисливського господарства та полювання;
- створення науково-освітніх установ, підтримка досліджень та реінтродукції рідкісних видів.

Накази Міндовкілля

Наказ Міндовкілля від 09.01.2025 № 40, зареєстрований в Мін'юсті 27.01.2025 за № 147/43553 «Про внесення змін до деяких наказів Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України» (із змінами від 31.01.2025 № 171).

Даним наказом внесено зміни до Порядку видачі посвідчень мисливця і щорічних контрольних карток обліку добутої дичини і порушень правил полювання, а також до Положення про міжрегіональні управління лісового та мисливського господарства Державного агентства лісових ресурсів України. Зокрема скасовано видачу дублікатів посвідчення мисливця та контрольної картки. У разі втрати, пошкодження чи псування посвідчення мисливця та/або контрольної картки, мисливець отримує нові документи відповідно до встановленого порядку.

Наказ Міндовкілля від 15.01.2025 № 60, зареєстрований в Мін'юсті 21.01.2025 за № 109/4351 «Про затвердження Критеріїв з визначення підприємств, установ та організацій, які мають важливе значення для національної економіки в галузі лісового та мисливського господарства в особливий період» (із змінами від 23.01.2025 № 108).

Зазначеним наказом встановлено критерії підприємств, установ та організацій, які мають важливе значення для національної економіки в галузі лісового та мисливського господарства в особливий період.

До таких належать підприємства, які:

- мають право постійного користування земельними ділянками лісогосподарського призначення, які надані їм у постійне користування на площі не менше 500 га для ведення лісового господарства, або мають середню кількість застрахованих працівників понад 15 осіб;
- відноситься до підприємств основним видом економічної діяльності яких є мисливство, лісівництво, лісозаготівля або надання допоміжних послуг у лісовому господарстві.

Наказ Міндовкілля від 14.04.2025 № 740, зареєстрований в Мін'юсті 02.06.2025 за № 851/44257 «Про внесення змін до Інструкції з ведення електронного обліку деревини».

Змінами до Інструкції розширено перелік операцій, які здійснює відповідальна особа при оформленні товарно-транспортної накладної (ліс) за допомогою кишенькового персонального комп'ютера.

Зокрема, відповідальна особа повинна фотографувати і завантажувати за допомогою кишенькового персонального комп'ютера фото завантаженого деревиною транспортного засобу спереду (кабіну та номерний знак транспортного засобу), збоку (автомобіль і причіп/напівпричіп, за наявності), ззаду (разом із сортиментом і номерним знаком), а також сортимент із биркою. Оновлено форми специфікацій-накладних для перевезення деревини залізницею та автотранспортом.

Внесені на розгляд Верховної Ради України проекти законів

Проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення відповідальності за

підпал сухої рослинності (реєстр. № 13074 від 11.03.2025) та проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо посилення відповідальності за порушення вимог пожежної безпеки в лісах, на територіях та об'єктах природно-заповідного фонду та вчинення інших правопорушень у сфері захисту довкілля (реєстр. № 13074-1 від 27.03.2025).

Прийняття закону сприятиме:

- посиленню відповідальності за порушення правил пожежної безпеки в лісах і порушення порядку випалювання сухої рослинності та її залишків, а також за пошкодження об'єктів рослинного світу вогнем;
- удосконаленню окремих процесуальних аспектів притягнення до адміністративної відповідальності за вчинення зазначених правопорушень.

Проект Закону про внесення змін до Закону України «Про особливості державного регулювання діяльності суб'єктів підприємницької діяльності, пов'язаної з реалізацією та експортом лісоматеріалів» щодо продовження строку мораторію експорту лісоматеріалів у необробленому вигляді (реєстр. № 13223 від 29.04.2025).

Законопроект пропонується продовжити мораторій на експорт необробленої деревини ще на 10 років з метою забезпечення національної безпеки, економічної стабільності та екологічної рівноваги України.

З урахуванням статті 35 Угоди про асоціацію та висновків і рекомендацій Арбітражної комісії щодо тимчасової заборони на експорт необробленої деревини, запровадженої Україною у 2015 році, розгляд законопроекту потребує проведення консультацій з Європейським Союзом відповідно до

положень Генеральної угоди з тарифів і торгівлі (ГАТТ 1947).

Проекти законів про ринок деревини (реєстр. № 13227 від 01.05.2025 (доопрацьований), реєстр. № 13227-1 від 12.05.2025, № 13227-2 від 16.05.2025, реєстр. № 13227-3 від 16.05.2025).

Законопроекти розроблено з метою врегулювання відносин, пов'язаних з обігом, купівлею-продажем деревини, і розвитку ринкових відносин у лісопромисловому комплексі.

Прийняття законопроекту сприятиме:

- забезпеченню прозорості та відкритості ринку деревини;
- удосконаленню механізму торгівлі деревиною;
- унормуванню системи електронного обліку деревини;
- розвитку експорту продукції з високою доданою вартістю.

Також законопроектами передбачено продовження мораторію на експорт необробленої деревини на період дії воєнного стану та протягом п'яти років з дня його припинення або скасування.

Проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення умов ведення господарської діяльності (реєстр. № 13325 від 30.05.2025).

З метою створення сприятливого середовища для розвитку бізнесу та зниження адміністративного навантаження на підприємців шляхом скасування неефективних, інституційно застарілих інструментів державного регулювання господарської діяльності, а саме:

- скасування дозволу на вирубування насадження і плюсових дерев;
- скасування дозволу на добування мисливих тварин для наукових цілей,

переселення в нові місця перебування, а також збирання пташиних яєць.

Моніторинг лісового законодавства в ЄС

Прийняті регуляторні акти

Регламент Комісії (ЄС) 2025/130 від 28.01.2025 про внесення змін до Регламенту (ЄС) № 865/2006 щодо змін у межах Конвенції про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення, та можливості видачі ретроспективних дозволів.

Цим Регламентом вносить зміни до Регламенту Комісії (ЄС) 865/2006 від 04.04.2006, яким встановлено детальні правила імплементації Регламенту Ради (ЄС) № 338/97 про захист видів дикої фауни і флори шляхом регулювання торгівлі ними.

Зокрема, зміни стосуються реєстрації операцій з розведення видів тварин у неволі з комерційною метою і підготовки та подання звітів про імпорт, експорт, реекспорт та реалізацію.

Крім того, Регламентом оновлюються окремі додатки до Регламенту (ЄС) № 865/2006, які містять:

- перелік кодів, що мають бути включені до опису видів тварин та одиниць виміру, які використовуватися в дозволах та сертифікатах;
- стандартні посилання на номенклатуру, що використовується для зазначення наукових назв видів у дозволах та сертифікатах;
- коди для зазначення мети здійснення транзакції та місця походження видів;
- інформацію, яка надається в межах процедури подання заявки на реєстрацію.

ВИКОНАВЧИЙ РЕГЛАМЕНТ КОМІСІЇ (ЄС) 2025/1093 від 22.05.2025 року, що вста-

новлює правила застосування Регламенту (ЄС) 2023/1115 Європейського Парламенту та Ради щодо переліку країн, які становлять низький або високий ризик виробництва відповідних товарів, для яких відповідні продукти не відповідають статті 3, пункту (а).

Регламент (ЄС) 2023/1115 спрямований на зменшення внеску Європейського Союзу у знеліснення та деградацію лісів у світі. Він запроваджує обов'язок належної перевірки для операторів і торговців, які розміщують на ринку ЄС, надають на ньому або експортують із нього певні товари та продукцію. До таких товарів належать: велика рогата худоба, какао, кава, пальмова олія, каучук, соя та деревина.

Європейська Комісія, відповідно до статті 29 Регламенту, зобов'язана здійснювати оцінку ризиків для країн або їх частин, з яких походять відповідні товари. На основі цієї оцінки країни класифікуються за рівнем ризику: високий, стандартний або низький.

У додатку до Регламенту затверджено перелік таких країн. Україну визнано країною з низьким рівнем ризику, що свідчить про дотримання екологічних вимог щодо сталого виробництва відповідної продукції.

Розгляд проектів нормативно-правових актів у сфері лісового господарства в ЄС

Пропозиція щодо Директиви Європейського Парламенту та Ради про внесення змін до Директиви Ради 92/43/ЄЕС щодо статусу охорони вовка (*Canis lupus*).

6 грудня 2024 року Постійний комітет Конвенції про охорону дикої природи та природних середовищ існування Європи (Бернська конвенція) ухвалив пропозицію Європейського Союзу щодо зміни

охоронного статусу вовка (*Canis lupus*), виключивши його з Додатка II (види фауни, що суворо охороняються) та включивши до Додатка III (види фауни, що охороняються).

Рішення набуло чинності 07.03.2025. У зв'язку з цим, з метою гармонізації законодавства ЄС із внесеними змінами до Бернської конвенції, виникла необхідність перегляду Додатків до Директиви Ради 92/43/ЄЕС про збереження природних середовищ існування та дикої фауни і флори. Очікується оновлення статусу охорони вовка у всіх державах-членах ЄС, змінивши його категорію із виду який «суворо охороняється» на вид, що «охороняється».

Автор, редакційна група, контакти:

Загальний моніторинг лісового законодавства:

Віктор Симоненко – короткостроковий експерт

Редактори:

Віталій Сторожук – національний координатор проекту

Фолькер Зассе – керівник проекту

Тел.: +38 (067) 964-77-02

info@sfi-ukraine.org.ua

www.sfi-ukraine.org.ua

